SÍDLISKOVÉ OBJEKTY Z NESKOREJ DOBY BRONZOVEJ, DOBY HALŠTATSKEJ A Z VRCHOLNÉHO STREDOVEKU V ĽUBOTICIACH, OKR. PREŠOV

Kamil Švaňa*

**Archeológia Zemplín, s.r.o., Kostolné námestie 5, 071 01 Michalovce, svana.kamil@gmail.com*

Abstract: Late Bronze age, Hallstatt period and High Medieval settlement features in Ľubotice. The article presents results of rescue excavation that took place in Ľubotice, site Winklerovky in early 2020. Settlement features dated to the Late Bronze age, Hallstatt period and High Medieval period were examined. The earliest phase of settlement which shows strong influence of the Lusatian culture dated to the Late Bronze Age (Ha B1–Ha B3 stage). Based on the findings this settlement was probably abandoned around the end of the Late Bronze Age. The site was later resettled in Hallstatt period (Ha C/Ha D). Few High Medieval period features were identified as well. Those were dated to the 13th century.

Keywords: Eastern Slovakia, Košice Basin, Late Bronze Age, Lusatian culture, Hallstatt period, High Medieval period, settlement, settlement features, pottery, small finds

Abstrakt: Článok prezentuje výsledky záchranného výskumu v Ľuboticiach na polohe Winklerovky, kde sa v roku 2020 odkryli sídliskové objekty z neskorej doby bronzovej, doby halštatskej a vrcholného stredoveku. Chronologicky najstaršia fáza osídlenia na lokalite patrila do neskorej doby bronzovej (stupne Ha B1 – Ha B3) a vykazovala významný vplyv lužickej kultúry. Na základe výsledkov výskumu bolo toto osídlenie opustené na prelome doby bronzovej a doby halštatskej, pričom plocha bola opätovne osídlená v priebehu doby halštatskej. Výskumom sa zachytili aj nepočítané vrcholnostredoveké objekty, ktoré sa dávali do trinásteho storočia.

Kľúčové slová: východné Slovensko, Košická kotlina, neskorá doba bronzová, lužická kultúra, doba halštatská, vrcholný stredovek, osídlenie, sídliskové objekty, keramika, drobné nálezy

<https://doi.org/10.46283/musarch.2021.1.2.05>

1. Úvod

Predmetom článku sú výsledky záchranného archeologického výskumu realizovaného spoločnosťou Archeológia Zemplín, s. r. o., ktorý sa uskutočnil v Ľuboticiach (okr. Prešov) na polohe Winklerovky (*obr. 1*) začiatkom roka 2020. Počas uvedeného výskumu sa odkryli a preskúmali objekty z neskorej doby bronzovej, doby halštatskej a vrcholného stredoveku. Článok sa zameriava na prezentáciu a analýzu zachytených objektov a nálezového materiálu s cieľom rozšíriť pramennú bázu a zaradiť nálezy do kontextu doteraz známej sídliskovej štruktúry.

2. Prírodné podmienky a opis lokality

Obec Ľubotice sa nachádza v severnej časti Košickej kotliny v geomorfologickom podcelku Toryská pahorkatina. Podľa morfologicko-morfometrických typov reliéfu územie patrí k pahorkatinám silne členitým. Územie patrí do

Obr. 1. Lokalita výskumu a ďalšie náleziská z obdobia neskorej doby bronzovej a doby halštatskej v priestore severnej časti Košickej kotliny na podklade mapy v mierke 1: 50 000 (zdroj ZBGIS). 1 – Lubotice – Winklerowky; 2 – Prešov-Šalgovík, Za kostolom; 3 – Prešov – Pri mýte; 4 – Prešov-Kráľova hora; 5 – Prešov/Veľký Šariš – Pod Bikošom; 6 – Veľký Šariš-Kanaš, záhrada domu č. 974; 7 – Veľký Šariš-Kanaš, Pod prepadliskami.

Fig. 1. Excavated site and another Late/Bronze Age and Hallstatt period sites of northern part of Košice basin on map 1: 50 000 (source ZBGIS).

geografickej šírky a 21.280327° východnej geografickej dĺžky pre SV okraj plochy, 49.007843° a 21.280251° pre SZ okraj plochy, 49.005135° a 21.279444° pre JV roh plochy a 49.005144° a 21.279350° pre JZ roh plochy. Skúmaná plocha dosahovala približne 2,5 hektára.

Pôdny kryt tu tvorila tmavohnedá ornica (čiernica) s mocnosťou 25 až 35 cm, pod ktorou sa nachádzalo podorničie s mocnosťou približne do 10 cm. Podiel skeletu bol pomerne nízky. V južnej časti plochy, kde sa terén zvažoval k Ortášskemu potoku, bola mocnosť ornice vyššia, nad úrovňou sprašového kvartérneho pokryvu sa tu identifikovala ešte šedočierna naplavená vrstva, v ktorej sa nachádzal nálezový materiál. V ostatných častiach plochy sa neidentifikovala výraznejšia kultúrna vrstva.

regiónu tektonických depresí a subregiónu s neogénnym podkladom. Tvoria ho prolúviálne sedimenty, hlinité až hlinito – piesčité štrky s úlomkami hornín v náplavových kužeľoch bez pokryvu. Územie pokrývajú čiernice kultizemné, sprievodné čiernice glejové, lokálne modálne, prevažne z nekarbonátových aluviálnych sedimentov. Z klimatického hľadiska sa lokalita nachádza v teplom, mierne vlhkom okrsku s chladnou zimou. Potenciálnou prirodzenou vegetáciou územia sú popri tokoch jelšové lesy na nivách podhorských a horských vodných tokov, v ostatných polohách karpatské dubovo-hrabové lesy (Hrnčiarová – Miklós ed. 2002, 82–99, 106–115).

Katastrálne územie obce je dnes z veľkej časti odlesnené, mimo zastavaných plôch sa využíva na poľnohospodárske účely. Len v jeho východnej časti, kde terén stúpa, sa nachádzajú menšie zalesnené plochy. Nadmorská výška stredu obce je 286 m.

Priestor stavby bol situovaný v juhovýchodnej časti intravilánu. Lokalita pôvodne slúžila ako poľnohospodárska pôda, v súčasnosti tu prebieha výstavba rodinných domov a s nimi spojennej infraštruktúry. Priestor má sklon južným smerom k Ortášskemu potoku (ľavobrežný prítok rieky Sekčov) a západným smerom k bezmennému prítoku tohto potoka. Výškový rozdiel medzi severnou časťou plochy (asi 291 m n. m.) a južnou časťou plochy (275 m n. m.) predstavoval približne 16 m. Matematicko-geografická poloha lokality je určená priesečníkom 49.007823° severnej

3. Spôsob realizácie výskumu

Výskum sa uskutočnil v súvislosti s plánovanou domovou výstavbou na ploche budúcej miestnej komunikácie. Realizoval sa formou plošnej, strojom vykonanej skrývky ornice a následnej preparácie a dokumentácie identifikovaných archeologických objektov. Súčasťou prác bola aj povrchová prospekcia, vrátane prospekcie s použitím detekčného zariadenia. Objekty sa označovali číselne v rade 1 – 16, pri kolových jamách sa k číslu objektu priradilo aj písmeno.

3. 1. Opis objektov

Objekt 1 (*tab. II: A*)

Plytká oválna jama s dlhšou osou orientovanou v smere V-Z, vo východnej časti podkovovito prehĺbená. Výplň objektu bola hnedožltá, tvorená sprašou premiešanou s hlinou, predovšetkým v priehlbine aj so značnou prímесou uhlíkov, ojedinele drobné zlomky mazanice. V okolí objektu nálezy trosky, drobných fragmentov keramiky a mazanice. Dĺžka: 180 cm, šírka: 95 cm, hĺbka: 3 – 35 cm.

Objekty 1A-D (*tab. II: A*)

Tri menšie a plytké kolové jamy kruhového pôdorysu (obj. 1A-C) usporiadané v rade s orientáciou približne S-J spojené plytkým žľabom s rezom v tvare písmena U (obj. 1D) východne od objektu 1. Výplň kolových jám i žľabu tvorená hlinou premiešanou so sprašou, len horná časť výplne jamy 1A tmavšia, hlinitá, s prímесou uhlíkov. Priemer ústia: 18 – 28 cm, hĺbka: 5 cm.

Objekt 2 (*tab. II: B*)

Jama približne oválneho pôdorysu s dlhšou osou v smere JZ-SV, v severovýchodnej časti nepravidelne rozšírená. Dno stupňovito prehĺbené k najhlbšej južnej časti. Výplň objektu bola hnedej farby, hlinitá, len so slabou prímесou drobných zlomkov mazanice. Vo výplni sa nachádzalo malé množstvo archeologického materiálu v podobe zlomkov stredovekej keramiky a zvieracích kostí. Dĺžka: 167 cm, šírka: 140 cm, hĺbka: 40 cm.

Objekt 3 (*tab. III: A*)

Objekt (sídľisková jama) s nepravidelným pôdorysom, s dlhšou osou v smere V-Z. Objekt nebol odkrytý v celistvosti, keďže jeho západná časť sa nachádzala mimo plochy výskumu. Výplň objektu prevrstvená: (1) najvrchnejšia časť zachytená v strede objektu s mocnosťou do 10 cm, hnedá hlinitá s prímесou mazanice a uhlíkov, (2) pod ňou vrstva s mocnosťou do 20 cm, žltohnedá premiešaná so sprašou, slabá prímес uhlíkov, (3) spodná vrstva s mocnosťou najviac 30 cm tmavohnedej farby s výraznou prímесou uhlíkov a prímесou mazanice, vo vrstve tiež podiel kameňa (stredne veľké kamene). V objekte sa nachádzal nepočítaný vrcholnostredoveký nálezový materiál, predovšetkým zlomky keramiky. Dĺžka (neúplná): 260 cm, šírka: 250 cm, hĺbka: 45 cm.

Objekty 4A-D (*tab. VI: A*)

Štyri menšie objekty kruhového (4B) alebo oválneho (4A, 4C-D) pôdorysu identifikované v línii smerujúcej v smere JZ-SV severne od objektu 5. Jamy 4C a 4D boli v superpozícii, jama 4D bola pravdepodobne zahĺbená do staršej jamy 4C. Bez nálezov s výnimkou zlomku pravekej keramiky v jame 4B. Dĺžka: 35 – 50 cm, šírka: 30 cm, priemer ústia (4B): 25 cm, hĺbka: 13 – 20 cm.

Objekt 5 (*tab. V: A*)

Veľký objekt obličkovitého pôdorysu s dlhšou osou približne v smere JZ-SV. Dno objektu zaoblené a na viacerých miestach nepravidelne zahĺbené. Horná časť výplne s mocnosťou takmer 60 cm bola hlinitá hnedej farby, so slabou prímесou mazanice a uhlíkov a zriedkavým výskytom črepového materiálu. Spodná časť výplne (20 – 25 cm) bola žltohnedej farby s prímесou spraše. Popri črepovom materiáli sa v objekte vyskytovali zlomky mazanice a drobné nálezy. Dĺžka: 400 cm, šírka: 320 cm, hĺbka: 80 cm.

Objekty 6A-C (*tab. VI: B*)

Tri menšie kolové jamy (obj. 6A-C) sa odkryli juhovýchodne od objektu 5 v strednej časti plochy. Jamy 6A a 6C boli oválneho pôdorysu, jama 6B mala pôdorys nepravidelného štvoruholníka. Jamy 6A-B boli v superpozícii, pričom jama 6B bola pravdepodobne mladšia. Výplň jám 6A a 6C bola premiešaná, tvorená hlinou a sprašou (hlina/spraš), v prípade objektu 6A aj s prímесou mazanice. Výplň jamy 6B bola tmavšia, prevažne hlinitá. V jame 6B sa nachádzal ojedinelý praveký črep. Z jám 6A a 6B pochádzajú drobné zlomky mazanice a vo výplni jamy 6A sa nachádzala aj časť zrnôtierky. Dĺžka: 30 – 40 cm, šírka: 22 – 35 cm, hĺbka: 15 – 22 cm.

Objekt 7 (*tab. VII: A*)

Objekt oválneho (takmer kruhového) pôdorysu s dlhšou osou orientovanou približne v smere S-J. Objekt sa nachádzal severozápadne od objektu 8 v strednej časti plochy. Steny objektu boli mierne zošikmené, resp. smerujúce takmer kolmo ku dnu, ktoré sa zvažovalo južným smerom. Výplň objektu bola hnedá, hlinitá s výraznou prímесou uhlíkov a miestami so sprašovými prevrstveniami. Vo výplni sa nachádzalo menšie množstvo riečnych okruhliakov a štrku. Z objektu sa získalo väčšie množstvo zlomkov mazanice a črepového materiálu. Dĺžka: 190 cm, šírka: 175 cm, hĺbka: 72 cm.

Objekt 8 (*tab. X: A*)

Objekt oválneho (takmer kruhového) pôdorysu s dlhšou osou približne SZ-JV, juhovýchodne od objektu 7. Steny sa zošikmovali k takmer rovnému dnu. Výplň objektu bola tmavohnedá, hlinitá s výraznou prímесou uhlíkov a mazanice, miestami so sprašovými prevrstveniami. Predovšetkým v spodnej časti výplne sa v menšom množstve vyskytovali aj riečne okruhliaky a štrk. Z objektu sa získal pomerne početný črepový materiál a zlomky mazanice. Dĺžka: 190 cm, šírka: 170 cm, hĺbka: 60 cm.

Objekty 9A-F (*tab. XI, XII: A*)

Šesť menších kruhových objektov – kolových jám lokalizovaných v strednej časti plochy. Jamy boli usporiadané v dvoch radoch orientovaných približne v smere V-Z. V severnom rade sa nachádzali štyri (9A-D), v južnom rade dve jamy (9E-F). Jamy boli buď oválneho (9A, 9C, 9E), alebo kruhového pôdorysu (9B, 9D, 9F). Výplň jám bola premiešaná sprašovo-hlinitá až hlinitá. Z jamy 9D sa získala mazanica. Dĺžka: 37 – 60 cm, šírka: 30 – 45 cm, priemer ústia: 25 – 30 cm, hĺbka: 10 – 30 cm

Objekty 10A-I (*tab. XI, XII: B*)

Deväť menších objektov kruhového pôdorysu, kolových jám, ktoré sa identifikovali v strednej časti plochy výskumu južne od kolových jám obj. 9 a 16 a severne od kolových jám obj. 11. Jamy 10A-E boli usporiadané v dvoch radoch orientovaných v smere S-J – v západnom rade s tromi (10A, C, D) a vo východnom s dvoma jamami (10B, E). V juhovýchodnej časti zoskupenia sa nachádzali 4 jamy, obj. 10 F-I v rade orientovanom v smere V-Z. Výplň jám bol hnedá, hlinitá, prípadne hlinitá s prímесou spraše, niekedy s prímесou drobných zlomkov mazanice. Priemer: 15 – 50 cm, hĺbka: 4 – 25 cm.

Objekty 11A-E (*tab. XI, XII: C*)

Päť menších objektov, kolových jám, umiestnených v rade orientovanom približne v smere V-Z sa odkrylo v strednej časti plochy, južne od obj. 10. Jamy boli približne kruhového pôdorysu. Ich výplň bola hlinitá, prípadne premiešaná hlinitá so sprašou, v niektorých jamách sa nachádzali drobné zlomky mazanice. Priemer: 22 – 45 cm, hĺbka: 16 – 30 cm.

Objekt 12 (*tab. XIII: A*)

Objekt nepravidelného oválneho pôdorysu s dlhšou osou orientovanou v smere V-Z. Vo svojej východnej časti bol objekt zúžený. Steny objektu boli málo zaoblené, respektíve zošikmené ku dnu, ktoré bolo v JZ tretine prehĺbené. Horná časť výplne bola hlinitá, hnedej farby s prímесou fragmentov mazanice a uhlíkov. V tejto vrstve, prevažne vo východnej časti objektu, sa koncentrovali nálezy kostí a keramiky. Spodná časť výplne bola svetlejšia, žltohnedej farby s prímесou spraše. Na dne objektu vo výplni prevládala spraš. Dĺžka: 290 cm, šírka: 260 cm, hĺbka: 65 cm.

Objekty 13A-B (*tab. XIV: A*)

Dve kolové jamy kruhového pôdorysu situované severne od objektu 14. Steny oboch objektov boli zaoblené k rovnému (obj. 13A) alebo oblému (obj. 13B) dnu. Horná časť výplne väčšej jamy (obj. 13A) bola prevažne hlinitá s prímесou drobných fragmentov mazanice, spodná časť výplne žltohnedá tvorená premiešanou sprašou a hlinou. Podobného premiešaného charakteru bola i kompletná výplň jamy 13B. Priemer ústia: 40 cm (obj. 13A) a 20 cm (obj. 13B), hĺbka: 10 cm.

Objekt 14 (*tab. XIV: A*)

Sídliisková jama oválneho pôdorysu. Steny objektu boli navonok vyduté a v spodnej časti zaoblené k mierne oblému dnu, ktoré bolo o čosi viac prehĺbené v západnej časti. Horná časť výplne objektu bola tmavohnedá až hnedočierna hlinitá s podielom mazanice, ojedinele sa v nej vyskytovali črepy a uhlíky. Stredná časť výplne bola hnedožltá tvorená hlinou premiešanou so sprašou. Spodná časť výplne bola tmavohnedá hlinitá s podielom riečného štrku, uhlíkov a zriedkavo aj fragmentov keramiky a mazanice. Z objektu sa získal nepočetný a premiešaný nálezový materiál z doby halštatskej a vrcholného stredoveku. Dĺžka: 270 cm, šírka: 160 cm, hĺbka: 50 cm.

Objekty 14A-C (*tab. XIV: A*)

Tri menšie a pomerne plytké kolové jamy v bezprostrednej blízkosti južnej časti objektu 14. Objekt 14A bol oválneho pôdorysu, 14B-C boli kruhového pôdorysu. Steny boli vo všetkých prípadoch zaoblené ku dnu. Výplň všetkých troch kolových jám

bola hnedožltá, tvorená premiešanou sprašou a hlinou. Vo výplni sa nachádzala prímes drobných zlomkov mazanice a uhlíkov, v hornej časti objektu 14C sa koncentrovali fragmenty pravekej keramiky a mazanice. Dĺžka: 32 cm, šírka: 25 cm (obj. 14A), priemer ústia: 15 cm (obj. 14B) a 25 cm (obj. 14C), hĺbka: 12 – 15 cm.

Objekt 15 (*tab. XV: A*)

Sídlisková jama oválneho pôdorysu s dlhšou osou v smere približne S-J a zúženou južnou stranou objektu. Steny sa zaobľovali k rovnému dnu, ktoré bolo mierne prehĺbené v severnej časti objektu. Horná časť výplne bola tmavohnedá hlinitá s ojedinelým podielom uhlíkov a občasnou prímесou riečnych okruhliakov v podobe hrubšieho štrku až stredne veľkých kameňov. Spodná časť výplne bola svetlejšia, premiešaná so sprašou. Početné nálezy v podobe črepového materiálu z doby halštatskej, mazanice a menej aj zvieracích kostí sa koncentrovali v hornej časti výplne objektu. Dĺžka: 350 cm, šírka: 210 cm, hĺbka: 46 cm.

Objekty 16A-B (*tab. XI, XII: D*)

Dve kolové jamy oválneho pôdorysu, ktoré sa identifikovali pri západnom profile v strednej časti plochy, juhovýchodne od objektu 9 a severne od objektu 10. Ich výplň bola hnedá hlinitá, ojedinele s prímесou drobných zlomkov mazanice, spodná časť výplne jamy 16A bola premiešaná so sprašou. Dĺžka: 50 cm a 60 cm, šírka: 35 cm a 45 cm, hĺbka: 8 cm a 22 cm.

4. Analýza nálezového materiálu

4. 1. Neskorá doba bronzová a doba halštatská

Nálezový materiál z neskorej doby bronzovej a z doby halštatskej sa získal vo väčšom množstve z objektov 7 a 8, 12 a 15. Menšie množstvo takto datovaných nálezov pochádza z objektov 5 a 14 a z prospekcie vykonanej na ploche výskumu. Ojedinelý zlomkový materiál, ktorý možno datovať do rovnakého časového úseku, sa našiel aj v niekoľkých kolových jamách (obj. 4B, 6A–B, 9D, 11B, 13A, 14C). Medzi nálezmi z uvedeného obdobia prevažoval črepový materiál, menej boli zastúpené zlomky mazanice, osteologický materiál, drobné predmety z kameňa a hliny.

4. 1. 1. Keramika

Hrncovité nádoby

Najpočetnejšie doložený keramický tvar predstavovali hrnce. Tie boli obvykle vyrobené z materiálu s prímесou ostriva, často pomerne hrubozrnného. Táto posledná charakteristika je zvlášť typická pre časť nádob z objektu 15, ktoré sa zároveň odlišovali vyššou kvalitou výpalu (predovšetkým *tab. XV: 4; XVI: 5; XVII: 1–2, 5–6*). V niektorých prípadoch bol v keramickej hmote hrncovitých nádob pozorovateľný prídavok organického materiálu v podobe pliev (*tab. XVI: 6*). Farba výpalu črepov bola najčastejšie v odtieňoch oranžovej, hnedej až červenohnedej. Objavuje sa obmazanie povrchu nádoby (napr. *tab. VIII: 2*), v niektorých prípadoch bol tuhovaný vonkajší (*tab. XIII: 2; XV: 1, XVII: 4*) alebo vnútorný povrch nádoby (*tab. VIII: 6; XIII: 4*). Ojedinele sa vyskytovalo aj zdršňovanie povrchu nádob prostredníctvom slamovania, ako to bolo v prípade zlomku z objektu 12 (*tab. XIII: 3*). Takáto úprava má zriedkavé paralely v materiáli neskorej fázy gávskej kultúry zo Somotorskej hory (*Švaňa – Rákoš 2019*, tab. II: 10), ale aj medzi nálezmi z Terne-Lysej Stráže (*Budinský-Krička – Miroššayová 1992*, tab. VI: 13). Je vhodné zmienit, že podľa M. Kotorovej-Jenčovej sa v prostredí gávskej kultúry zdršňovanie povrchu hrncov rozšírilo v jej neskorom stupni s datovaním do neskorého stupňa Ha B3 a prelomu stupňov Ha B3/Ha C (*Kotorová-Jenčová 2010*, 377).

Čo sa týka tvarovej škály hrncov, materiál z Ľubotíc sa od nálezov z Terne-Lysej Stráže odlišuje v podstate absenciou foriem s uchami, ktoré sa početne vyskytovali na druhej menovanej lokalite (*Budinský-Krička – Miroššayová 1992*, tab. V: 8, 20, 22–26). Jedinou výnimkou medzi nálezmi z Ľubotíc bola časť ucha z objektu 15 (*tab. XVI: 6*). Výskyt hrncov s uchami súvisí v neskorej dobe bronzovej v priestore Košickej kotliny s vplyvmi lužickej a kyjatickej kultúry (*Budinský-Krička – Miroššayová 1992*, 56). Absencia tvarov s uchami by teda mohla byť prejavom prežívania vplyvu gávskej kultúry, ale aj chronologickým prvkom, keďže v dobe halštatskej sa na východnom Slovensku plne presadili bezuché tvary (*Miroššayová 1987*, 117–118). V Ľuboticiach prevažovali formy s rovným (*tab. X: 4; XIII: 2; XV: 1*) alebo mierne zatiahnutým ústím (*tab. XVII: 1–2; XVII: 4–5*), v oboch prípadoch pravdepodobne so súdkovitým telom. Plecia nádob boli obvykle nevyčlenené, ale vyskytovali sa aj tvary s vyčlenenými plecami a odsadením hrdla nádoby

(*tab. VIII: 2*) s analógiou medzi nálezmi zo Somotorskej hory (Švaňa – Rákoš 2019, *tab. II: 5*). Časť týchto hrncov bola zdobená výčnelkami (*tab. XVI: 2*), respektíve lištou. Lišta býva zdobená pretláčaním (*tab. XIII: 4*) alebo kombináciou pretláčanej lišty a jamiek nad ňou (*tab. XV: 1*). Z objektu 8 pochádza črep z okraja hrnca zdobený plastickou lištou s trojhrannými vpichmi (*tab. X: 4*). Podľa E. Miroššayovej je takáto výzdoba cudzím prvkom, ktorý bol výsledkom vplyvu kultúrneho prostredia stredného Podnestria v období Ha B3 – Ha C (Miroššayová 2015, 37, 39).

Menšie obvyklá forma hrncov s vyhnutým okrajom z objektu 15 (*tab. XV: 4; XVI: 5*) má v halštatskom prostredí východného Slovenska paralely medzi nálezmi z Jasova-Veľkej jaskyne (Miroššayová 1987, *tab. I: 5*) a z Budkoviec (Miroššayová 2018, *tab. VI: 2*). Z objektu 15 pochádza črep z masívnej nádoby s von vyhnutým okrajom a nábehom na esovitú profiláciu tela (*tab. XVII: 3*). Vypálenie črepu je veľmi kvalitné, oranžovej až sivej farby.

Vázovité nádoby

Vázovité nádoby boli v nálezovom materiáli zastúpené pomerne zriedkavo. Najvýraznejším príkladom je črep z oxidačne vypálenej nádoby nájdený v objekte 5, ktorej telo bolo zdobené zvislým plastickým rebrom (*tab. V: 5*). V tomto prípade by mohlo ísť o mladší vývojový stupeň formy, ktorá sa v gávskom prostredí juhovýchodného Maďarska vyskytovala v mladšom úseku neskorej doby bronzovej (Szabó 1996, *Abb. 43: 4; 44: 1*). Tento tvar sa doložil aj na Somotorskej hore (Švaňa – Rákoš 2019, *tab. III: 8; IV: 1*). Menované príklady sa od nálezu z Ľubotíc odlišujú v tom, že ich telo bolo okrem plastických rebier zdobené aj zvislým žliabkovaním. Presnejšie analógie predstavujú nálezy datované do prechodného stupňa konca doby bronzovej a počiatku doby halštatskej (Miroššayová 1987, 115–116). Početne sa zlomky takto zdobených nádob získali pri výskume Terne-Lysej Stráže (Budinský-Krička – Miroššayová 1992, *tab. II: 5–8, 19–21*).

Dvojkónická nádoba

Zaujímavý solitér predstavuje časť dvojkónickej nádoby väčších rozmerov nájdená v objekte 7. V prostredí lužickej kultúry sa tvar vytráca koncom mladšej doby bronzovej (Kajovský 2015, 204), v gávskej kultúre pretrvalo jeho používanie až do neskorej doby bronzovej (Demeterová 1986, 105). Predmetný nález bol pomerne hrubo formovaný z materiálu s podielom kamienkov, ktorý bol vypálený v odtieňoch sivohnedej až čiernej. Na črepe sa z oboch strán zachovali zvyšky náteru čiernej farby, pravdepodobne smoly (*tab. VIII: 1*). Využitie smolného povlaku v podobe pásu pod okrajom nádoby je známe v neskorej dobe bronzovej z prostredia kyjatickej kultúry (Mitäts 2015b, 212, 215, *obr. 198*). Vymazávanie vnútra, ale aj vonkajšieho okraja nádob sa doložilo aj pri misách z Terne-Lysej Stráže (Budinský-Krička – Miroššayová 1992, 54, *tab. VIII: 9, 10*).

Misy

Misovité nádoby boli vyrobené prevažne z jemnejšieho materiálu, často s občasným prídavkom drobných kamienkov, zriedkavejšie z drsného materiálu s výrazným podielom ostriva. Črepy boli vypálené v odtieňoch oranžovej až hnedej, občas sa vyskytoval výpal sivastej farby. Povrch nádob bol obvykle hladný až leštený, tuhovanie povrchu sa vyskytovalo zriedkavejšie (*tab. VIII: 6; XV: 2; XVI: 9*).

Medzi misami prevažovali tvary s polguľovitým telom (*tab. VIII: 7; IX: 10; XV: 2*). Okraj bol jednoduchý nezhrubnutý, prípadne zhrubnutý na jednej strane. Črep z misy s navonok zhrubnutým okrajom pochádzajúci z objektu 15 bol zdobený pretláčanými ploškami (*tab. XV: 2*). Polguľovité misy boli bežnou súčasťou tvarovej náplne na náleziskách gávskej kultúry v stupňoch Ha A2-B1/Ha B2 (napr. Szabó 1996, *Abb. 14: 1–16; 40: 3–9; 41: 7–9; 42: 1–4*), ale vyskytujú sa aj na lokalitách z doby halštatskej (Miroššayová 1987, *tab. X: 11*). Exemplár z Terne-Lysej Stráže bol zdobený presekávaním okraja (Budinský-Krička – Miroššayová 1992, *tab. VIII: 12*), pri menšej miske zo Somotorskej hory bol navonok zhrubnutý okraj zdobený tordovaním (Švaňa – Rákoš 2019, *tab. II: 2*). Z objektu 15 pochádzajú tiež časti dvoch mis väčších rozmerov, ktoré reprezentujú tvary s krátkym, dovnútra zatiahnutým okrajom (*tab. XVI: 3, 9*). V Terne-Lysej Stráži išlo o najčastejšie zastúpený typ (Budinský-Krička – Miroššayová 1992, *tab. VII: 3, 14, 16; VIII: 3–7, 9–10*). Exempláre z objektu 15 sú však formou okraja bližšie nádobám z nálezísk, ktoré sa v rámci vývoja doby halštatskej považujú za mladšie (Miroššayová 1987, *tab. 5: 7, 9; 8: 6, 9; Miroššayová 2018, tab. III: 3*).

Je zaujímavé, že medzi misami z Ľubotíc chýbali formy s jazykovitými výbežkami, ktoré sa v materiáli z blízkej Terne-Lysej Stráže vyskytovali veľmi početne (Budinský-Krička – Miroššayová 1992, *tab. VII: 2, 8–13, atď.*). V Ľu-

boticiach sa naopak v objekte 15 objavili zlomky mís s horizontálnym okrajom (*tab. XVI: 8*), teda typu, ktorý na vyššie menovanej lokalite absentoval. Možnú analógiu nálezů z objektu 15 predstavujú misovité nádoby s horizontálnym okrajom a plasticky vyčleneným hrdlom, ktorých výskyt je na východoslovenských lokalitách doložený predovšetkým v neskorohalštatskom období (*Mirošayová 1987, 120*). Iný typ mís s horizontálnym okrajom a kónickým telom je zastúpený v lužickej kultúre v stupni Ha C (*Gedl 1973, Tabl. XXIX: 7; XXXIX: 7, 10*). Pre datovanie do stupňa Ha D svedčia aj analógie z tarnobrzegskej skupiny lužickej kultúry (*Przybyła 2003, Tab. IX: 16*). Z objektu 15 pochádza aj zlomok zaobleného okraja misy, ktorý je zvislo nasadený na kónicky otvorenú spodnú časť nádoby. Pre fragmentárny stav ho možno len s istými výhradami zaradiť k všeobecne rozšíreným tvarom halštatskej keramiky bez chronologickej citlivosti (*Mirošayová 1987, 119; 2015, obr. 9: 7, 10, 11–12, 14*). Vzhľadom na pravdepodobné neskoré datovanie objektu 15 je však možné uvažovať aj o zaradení fragmentu k miskám so zalomeným okrajom (*Mirošayová 1987, 120*).

Šálky

Popri misách sa medzi nálezmi z objektu 8 a ojedinele tiež objektu 7 vyskytovali črepy príbuzného tvaru – tenkostenných šálok. Tie boli najčastejšie vyrobené z jemného materiálu, v ktorom sa niekedy pozoroval podiel ostriva v podobe piesku. Prevažovalo vypálenie v odtieňoch hnedej a hnedooranžovej, niekedy bola pozorovateľná nižšia kvalita výpalu vedúca k drobeniu materiálu. Povrch jednej z nádobiek bol starostlivo hladný (*tab. X: 2*).

Dvoma prípadmi sa doložila forma s kalichovito otvoreným ústím nádoby (*tab. X: 2*), v jednom z nich aj so zachovaným pásikovým uchom (*tab. X: 5*). Analógiu by mohli predstavovať profilované misy lužickej kultúry, aké sú známe z hradiska na Kláštorisku-Čertovej síhote v Letanovciach datovaného do stupňov Ha A2 – Ha B1 (*Mirošayová 1999, tab. VI: 1-3, 8, 10*). Zlomok polguľovitej nádoby (*tab. IX: 10*) by mohol mať analógie v šálkach s uchom gávskej kultúry (*Demeterová 1986, 101, Tab. I: 9; III: 7*), ale aj v nádobke z lokality z prelomu doby bronzovej a doby halštatskej vo Vlači (*Kotorová-Jenčová 2018, tab. III: 19*). Zvyšok podobnej, hoci viac zatvorenej formy, by mohol predstavovať jediný zlomok šálky nájdený v objekte 7 (*tab. VII: 5*). Na črepe sa nachádza výzdoba v podobe malého výčnelku. Takáto dekorácia sa doložila aj na nádobách z Terne-Lysej Stráže (*Budinský-Krička – Mirošayová 1992, tab. I:2; III: 3; IX: 5*). Z väčšej šálky pravdepodobne pochádza aj zlomok pásikového ucha so sivočiernym výpalom, ktoré sa našlo v objekte 8 (*tab. VIII: 2*).

Vázovitá nádoba

V objekte 7 sa nachádzal črep z malej, ale pomerne hrubostennej a hrubo formovanej esovito profilovanej nádoby (*tab. VII: 6*). Tá bola vyrobená z materiálu s prímiesou piesku, ktorý bol nevelmi kvalitne vypálený v oranžovohnedých odtieňoch. Analógie tvaru sú známe z Terne-Lysej Stráže (*Budinský-Krička – Mirošayová 1992, tab. IX: 6; XII: 1*), ale aj z pohrebiska lužickej kultúry v Ilave, Porubskej doline, kde sa nádoby podobnej formy datovali do Ha A2 a Ha B (*Benediková – Katkinová – Budinský-Krička 2016, obr. 180: E–G*). Vzhľadom na fakt, že sú podobné tvary zastúpené aj medzi jednouchými šálkami z pohrebiska v Ždani (*Mirošayová 2015, obr. 11: 1–13*), nemožno formu považovať za chronologicky citlivú.

Zlomky zdobenej keramiky

V nálezovom materiáli z objektov 7 a 12 sa v podobe typicky zdobenej keramiky prejavuje vplyv lužickej kultúry. Najvýraznejším príkladom je časť tela nádoby s tuhovaným povrchom vyrobenej z jemného materiálu vypáleného do ružovohneda, ktorá sa našla v objekte 7 (*tab. VIII: 4*). Na odsadení hrdla črepu sa nachádzali nízke výčnelky. Horná časť tela bola zdobená radom preliačených jamiek, pod ktorou sa na výduti nachádzali zväzky poloblúkových žliabkov. Tvar nádoby zodpovedá dvojuchým amforám s rovným hrdlom. Takáto forma bola typická pre lužické prostredie neskej doby bronzovej (*Benediková – Katkinová – Budinský-Krička 2016, 180–182, obr. 97, 99a–b*). V objekte 12 sa našiel fragment s tuhovaným povrchom, ktorý bol zdobený rytým vzorom pozostávajúcím z obežnej línie, z ktorej vychádzala šikmá línia alebo skôr línie (*tab. XIII: 1*). Rôzne varianty takejto výzdoby sa v lužickej kultúre vyskytovali už od doby bronzovej (*Kučerová-Giertlová 2003, tab. I: 10*) a ich používanie pokračovalo aj v dobe halštatskej (napr. *Gedl 1973, Tab. III: 21*). Trochu odlišná rytá výzdoba v podobe hustých šikmých rytých línií zdobila črep z tela nádoby získaného z objektu 8 (*tab. IX: 5*). Podobne dekorované nádoby pochádzajú aj z Terne-Lysej Stráže

(*Budinský-Krička – Miroššayová 1992*, tab. I: 2; IV: 3, 15). Výzdoba v podobe kruhového vpichu (*tab. VII: 3*), aký zdobil fragment tela nájdený v objekte 7, nie je nijako časovo ani kultúrne špecifická.

Podložky

V objektoch 7, 8 a 15 sa nachádzali zlomky kotúčovitých podložiek s priemerom dosahujúcim 26 – 33 cm (*tab. IX: 1–4, 7–8; XIV: 1*). Podložky boli vyrobené najčastejšie z pomerne jemne plaveného materiálu s menej výrazným podielom ostriva, najčastejšie v podobe piesku, ojedinele aj malých kamienkov. Výpal bol v odtieňoch oranžovej až hnedej. Na niektorých fragmentoch sa dochovali dobre rozpoznateľné zvyšky pôvodného obmazania (*tab. IX: 1–2, 4*).

Na rozdiel od exemplárov nájdených na iných lokalitách (napr. *Miroššayová 2018*, Tab. XI) boli podložky nájdené v Ľuboticiach nezdobené. Tvar sa vyskytoval aj medzi nálezmi z Terne-Lysej Stráže (*Budinský-Krička – Miroššayová 1992*, tab. VIII: 18–19). Početne je výskyt kotúčovitých podložiek doložený na lokalitách lužickej kultúry (napr. *Gedl 1973*, Tabl. IV: 14; XIII: 16; XLIV: 1), ale aj v prostredí doby halštatskej juhovýchodného Slovenska (napr. *Miroššayová 2018*, tab. XI–XII).

4. 1. 2. Iné predmety z hliny

V objekte 8 sa nachádzala časť hlineného kruhu s priemerom 12 cm (*tab. X: 1*). Hlinené kruhy sa vyskytujú na lokalitách mladšej a neskorej doby bronzovej a objavujú sa i na náleziskách datovaných do doby halštatskej. Početné príklady takýchto predmetov sú známe napríklad zo Somotorskej hory (*Budinský-Krička 1977*, Obr. 40; *Rákoš – Gašaj – Lamiová-Schmiedlová 2019*, 60). Ich nálezy sa doložili aj na náleziskách gávskej kultúry v Maďarsku (*Šžabó 1996*, Abb. 21: 17–18; 39: 11). Najčastejšie sa takéto kruhy interpretujú ako závažia tkáčskych stavov, nevylučuje sa však ani možnosť spojenia s kultom (*Chytráček – Chvojka – John – Michálek 2009*, 198, 201).

Ku neznámemu typu nádoby patrí zlomok diskovitého podstavca z objektu 7 (*tab. VIII: 3*). Z rovnakého objektu pochádza tiež drobný predmet v podobe nízkeho valčeka, z ktorého sa zachovala len polovica. Povrch nálezu bol opatrený engobou čiernej farby (*tab. VII: 2*). Funkcia predmetu je otázná.

4. 1. 3. Mazanica

Popri črepoch z keramických nádob sú najvýznamnejšou zložkou nálezového materiálu kusy mazanice. Tie sa našli vo výplni objektov 5, 7, 12, 14 a 15 a tiež kolových jám 4B, 6A, 6B, 9D, 11B, 13A a 14C. Ojedinele bolo pri kuse mazanice z výplne objektu 15 možné identifikovať dva konštrukčné prvky, oba s priemerom 2,5 cm (*tab. XV: 5*). V prípade nálezu vypálenej hliny z objektu 5 (*tab. IV: 6*) je otázne či ide o zvyšok stavebnej konštrukcie, alebo formy, prípadne zariadenia (piecky?) súvisiaceho s výrobou a spracovaním kovu, čo sa zdá pravdepodobnejšie.

4. 1. 4. Osteologický materiál

Z výplne objektu 15 sa získalo určité množstvo zlomkov zvieracích kostí, z ktorých časť niesla stopy po obhorení. Osteologický materiál nebol odborne analyzovaný, ako jeho súčasť sa však rozpoznali zuby prasat'a (*sus scrofa*; *tab. XV: 6–8*).

4. 1. 5. Predmety z kameňa

V objektoch 5 (*tab. IV: 7; V: 2*), 7 a 15 a tiež v kolovej jame 6A sa nachádzali časti zrn timerok.

4. 2. Stredovek

Stredoveký nálezový materiál sa získal predovšetkým z objektu 3, v menšom množstve z objektov 14 a 2 a prostredníctvom prospekcie tiež z plochy výskumu.

4. 2. 1. Keramika

V nálezovom súbore získanom z objektu 3 sa nachádzalo viacero zlomkov hrncov, zlomok z tela hrnca a časť dna pochádza z objektu 14. Jediný zlomok z tela nádoby sa vyskytoval v objekte 2. Všetky črepy boli vyrobené zo zrnitého až hrubého materiálu, často s krupicovitým povrchom. Výpal varioval od svetlého okrového až ružového cez šedohnedý až po sivočierny, respektíve hnedočierny. Výzdoba nádob pozostávala z rytej vlnovky (*tab. III: 3; IV: 2*), rytých obežných rýh, krátkych rytých oblúčikov, prípadne kombinácie motívov (*tab. III: 1; XIV: 1*). Priemer okraja hrncov sa pohyboval medzi 15 až 19 cm. Zastúpených bolo viacero foriem okrajov. Trojlístkovo tvarované, esovito, vnútri rímsovito profilované okraje boli charakteristické pre stredný horizont vývoja vrcholnostredovekej keramiky (*Uličný 2013*, 109 – typ A). Nález z Ľubotic predstavuje plynulejšie profilovanú, mladšiu formu okraja (*tab. III: 3*). Do rovnakého obdobia patria aj ďalšie okraje hrncov: nahor vyťahnutý, esovito profilovaný okraj so žliabkom (*tab. III: 2*, *Uličný 2013*, 109 – typ G) a jednoduchý okraj vnútri s prežliabnutím (*tab. III: 1*, ide o typ D podľa *Uličný 2013*, 110). Staršiu formu hrncov predstavuje vysoký okraj vnútri s nevýrazným žliabkom (*tab. IV: 1*). Dna nádob boli drsné (*tab. IV: 4*), na žiadnom z fragmentov sa nezachytili zvyšky hrnčiarskej značky.

4. 2. 2. Osteologický materiál a mazanica

Popri nálezoch keramiky sa z objektu 2 získali dva zlomky osteologického materiálu. Kusy mazanice sa vyskytovali vo výplni objektu 3 a tiež v objekte 14. Vzhľadom na to, že v poslednom menovanom objekte prevažoval črepový materiál z doby halštatskej, je možné do rovnakého obdobia zaradiť aj mazanicu z tejto jamy.

4. 2. 3. Ozdoba (*tab. II: C: 1*)

Prospekciou sa z južnej časti plochy získala drobná ozdoba (faléra) z tenkého bronzového plechu zdobená rytými lúčovitými líniami. V jej strede sa nachádzala kruhová dierka na upevnenie prostredníctvom nitu. Podobná rozetkovitá ozdoba, ktorá sa líši obdĺžnikovým tvarom dierky na upevnenie, sa našla pri výskume zaniknutej osady v Zalužanoch (*Polla 1962*, obr. 111: 5).

5. Pokus o funkčné určenie sídliskových objektov

Na sídlisku možno bez ohľadu na datovanie vyčleniť niekoľko základných typov objektov. Interpretácie možnosti jednotlivých objektov alebo väčších celkov znižuje erózia (pozri nižšie) ako aj fakt, že sa sídlisko neodkrylo plošne v celku, ale len pásom v šírke cesty.

A) Objekty s predpokladaným datovaním do doby bronzovej a doby halštatskej

Najčastejším typom objektu boli menšie jamy kruhového, oválneho alebo aj štvoruholníkového pôdorysu, ktoré slúžili na osadenie drevených kolov. Hĺbka dosahovala najviac asi 25 cm, v mnohých prípadoch však menej ako 10 cm. To svedčí o značnej erózii a odstránení pôvodného terénu orbou. Ku kolovým jamám sa zaradili objekty 1A–C, 4A–D, 6A–C, 9A–F, 10A–I, 11A–E, 13A–B, 14A–C, 16A–B. V prípade kolových jam 14A–C je možné uvažovať aj nad časovým zaradením do obdobia stredoveku.

Najvýraznejšiu koncentráciu tvorili kolové jamy obj. 9A–F, 10A–I, 11A–E a 16A–B. Pri pokuse o ich interpretáciu sa zdá, že sa výskumom zachytila jedna celá stĺpová stavba označená ako stavba 1 a časť druhej takejto stavby označenej ako konštrukcia stavba 2 (*tab. XI*). Obe stavby boli od osi sever-juh naklonené mierne v smere juhozápad-severovýchod, čo pravdepodobne súvisí s konfiguráciou terénu. Rozmery predpokladanej stavby 1, ku ktorej sa priradilo 14 kolových jam, by tak boli približne 18×4 m s plochou asi 70 m^2 . Je potrebné uviesť, že podlahová plocha polozemnic z rovnakého obdobia dosahovala asi $5 - 26 \text{ m}^2$ (*Kuna 2012*, 28–29). Rovnako tak rozmery zachovaných obydlí z hradišťa vo Vítkovciach, kde sa nachádzali aj stavby s kolovou konštrukciou, mali rozmery $4,8 \times 3$ m a $3,5 \times 6$ m (*Mitáš 2015a*, 262). Uvedeným rozmerom by teda možno viac vyhovovala rekonštrukcia, pri ktorej by stavbu tvorili len kolové jamy obj. 10 a 11. V takom prípade by boli rozmery asi 7×4 m. V halštatskom prostredí však existujú doklady podstatne väčších kolových stavieb (*Büchschütz 1986*, 26, 285–288). Je tiež potrebné podo-

tknúť, že predpokladaná stavba 2 nemusí byť samostatnou konštrukciou, ale mohla byť súčasťou jediného komplexu v podobe rôznych prestrešení pracovných priestorov v exteriéri. Napríklad kolová stavba zachytená na výšinnom sídlisku gávskej kultúry Sedliskách-Podčičve sa určila ako ohrada (Kotorová-Jenčová 2015, 277). Limitujúcim faktorom predloženej interpretácie je tiež fakt, že nie všetky kolové jamy vytvárajúce zdanlivo zmysluplné celky museli byť nutne súčasné.

Zaujímavá je otázka interpretácia obličkovitého objektu 5. Vzhľadom na vyššie spomínanú eróziu terénu je možné objekt s istou mierou pravdepodobnosti interpretovať ako prehĺbenú severozápadnú časť polozemnice. Táto časť objektu mohla pôvodne plniť výrobné účely, čomu by mohli zodpovedať aj nálezy časti zrnôtierky a zlomku hlinenej formy. Polozemnice sa ako typ obydlií rozšírili v neskorej dobe bronzovej a v objekte z Ľubotíc možno badať istú podobnosť s takto identifikovanými objektmi z Roztok u Prahy (Kuna 2012, 28-30, Obr. 16A-C, E). Kolové jamy 4A-D a 6A-C, ktoré sa nachádzali severne, respektíve južne, by mohli súvisieť s polozemnicou alebo ďalšími konštrukciami v jej susedstve. Objekt 15 bol rovnako orientovaný dlhšou osou v smere S-J a mohol by predstavovať podobný zahĺbený príbytok. Jeho plocha dosahovala približne 5,8 m². V jeho prípade však chýbajú doklady vnútorného zariadenia ako napríklad ohnisko a s istou dávkou opatrnosti o ňom možno uvažovať aj ako o výrobnom objekte. Podobná identifikácia sa zdá možná aj v prípade o čosi menšieho objektu 12. Pri ňom by mohlo ísť aj o menšiu ťažobnú alebo odpadovú jamu.

Pre objekt 15 je zaujímavé porovnanie so zahĺbenými obydliami odkrytými na Somotorskej hore. Na uvedenej lokalite J. Pástor popri pravouhlých obydliach identifikoval aj polozemnice kruhového (porovnaj *Kashuba – Levitskí 2012*, Fig. 2) a oválneho pôdorysu. Spomedzi oválnych obydlií mala zemnica 1/54 približnú plochu 4,1 m², zemnica 1/55 5,9 m², zemnica 4/55 3,1 m², zemnica 6/55 2,95 m² a zemnica 7/55 3,5 m². Objekt z Ľubotíc by svojou plochou zodpovedal tomuto typu objektov. Je však potrebné podotknúť, že s výnimkou zemnice 4/55 sa vo všetkých uvedených objektoch zo Somotorskej hory identifikovalo ohnisko (Pástor 1958, 315–322, 324).

Rozmermi aj tvarom si boli veľmi podobné objekty 7 a 8. Išlo o jamy pravidelného oválneho, respektíve takmer kruhového pôdorysu s dlhším rozmerom 190 cm a kratším 170–175 cm. Veľkosťou približne zodpovedajú zásobným jamám doby bronzovej a doby halštatskej (Kuna 2012, 30). Aj vzhľadom na ich postavenie pri ďalších objektoch je táto identifikácia pravdepodobná.

Objekt 15 a predpokladané stĺpové stavby 1 a 2 boli orientované v smere SSV-JJZ. Objekty 5 a 12 boli orientované v smere SZ-JV, čiže približne na miesto východu slnka. Vo všetkých prípadoch možno predpokladať orientáciu prípadného vchodu do obydlií alebo výrobného objektu na južnú či juhovýchodnú stranu. Táto orientácia mohla mať popri praktických aj náboženské dôvody, ale predovšetkým zodpovedá geografii krajiny Košickej kotliny. Pre porovnanie pri obydliach na Somotorskej hore prevládala východo-západná orientácia (Pástor 1958, 314–322).

B) Objekty z obdobia vrcholného stredoveku

V objektoch zaradených do vrcholného stredoveku sa nezachovalo žiadne vnútorné zariadenie, ktoré by umožnilo ich bližšiu identifikáciu. S výhradami možno objekt 3 určiť ako časť zahĺbeného obydlií alebo výrobného objektu. Výrobnú funkciu mohol mať aj objekt 14. Nepravidelný pôdorys objektu 2 zodpovedá najskôr ťažobnej alebo odpadovej jame.

C) Zvyšky bližšie nedatovaného výrobného (?) objektu

Samostatný celok tvoril objekt 1 spolu s kolovými jamami – objektmi 1A-C a žľabom, objektom 1D. Fakt, že kolové jamy sa zachovali len ako veľmi plytké, naznačoval značné odstránenie pôvodného terénu, čo sťažilo interpretáciu. Kusy trosky koncentrované v priestore objektu spolu s občasným výskytom drobných uhlíkov a zlomkov prepálenej hliny, resp. mazanice naznačujú, že by mohlo ísť o zvyšky objektu súvisiaceho s metalurgickou činnosťou. Kolové jamy a žľab na východnej strane by mohli súvisieť so zástenou alebo priamo prístreškom, ktorý mal chrániť výrobný objekt pred stekaním vody zo svahu a možno aj pred vetrom smerujúcim od Slanských vrchov.

6. Vyhodnotenie

Pri prvotnom spracovaní výsledkov v podobe výskumnej dokumentácie sa preskúmané praveké sídliskové objekty zaradili do doby halštatskej a uvažovalo sa o jednofázovom, pravdepodobne dvojgeneračnom využití polohy. Vzhľadom na vyššie prezentovanú analýzu nálezového materiálu však došlo k prehodnoteniu tejto interpretácie.

Najstaršia fáza osídlenia súvisí preukázateľne s kultúrnym vplyvom alebo priamo prienikom obyvateľstva lužickej kultúry do severnej časti Košickej kotliny v neskorej dobe bronzovej. Na základe keramiky z objektu 7, ktorý sa javí ako najstarší, k vzniku tohto sídliska došlo pravdepodobne ešte v stupni Ha B1, možno dokonca na prelome stupňov Ha A2/Ha B1. Vplyv lužickej kultúry sa ďalej prejavil tiež v materiálnej náplni objektu 12 a možno aj objektu 8. Tieto objekty sa nachádzali v koncentrácii spolu s predpokladanými stavbami 1 a 2 (kolové jamy obj. 9 – 11 a 16). Nemuseli však nutne byť súčasné, keďže vpichmi zdobená plastická lišta na hrnci z objektu 8 by ho mohla datovať až do stupňa Ha B3/Ha C. Rovnako sa datoval aj objekt 5, ktorý sa nachádzal severne od tejto skupiny objektov. Ak je datovanie na základe materiálu správne, možno predpokladať kontinuálne alebo viacnásobné osídlenie plochy v období prinajmenšom 150 až 170 rokov. Na základe demografickej analýzy pohrebísk popolnicových polí predstavovala stredná dĺžka života obvykle 21 až 26 rokov (Paveleková – Furmánek 2016, 99–105). V prípade predmetnej lokality by tak išlo o jej osídlenie šiestimi až ôsmymi generáciami.

Pomerne širokému časovému rozptylu by zodpovedala aj skutočnosť, že ako potenciálne obydlia sa identifikovali 3 objekty (obj. 5, stavby 1 a 2), dva z nich v superpozícii. V prípade objektu 5 však išlo skôr o výrobnú časť obydlia, výrobnú funkciu mohol mať aj objekt 12 a škálu objektov dopĺňajú dve obilné jamy.

Mladšiu fázu halštatského osídlenia pravdepodobne predstavuje objekt 15. Materiál z jeho výplne ho umožňuje časovo zaradiť prinajmenšom do rozvinutej fázy staršieho stupňa doby halštatskej. Vzhľadom na to, že lokalita nebola preskúmaná v celistvosti, nie je možné určiť, či bolo osídlenie plochy kontinuálne alebo sa sem obyvatelia vrátili po istej prestávke. Na základe výsledkov získaných výskumom sa zdá pravdepodobnejšia druhá možnosť.

Odkrytá časť sídliskového areálu prináša poznatky o vývoji v období neskorej doby bronzovej a doby halštatskej v priestore severnej časti Košickej kotliny. Novými výskumami sa archeologická krajina popri dobre viditeľných výšinných sídliskách (*tab. XVIII: 1*) postupne zaplňa aj hustnoucou sieťou nížinných sídlisk (*obr. 1*). Otázku kultúrnej príslušnosti obyvateľstva nemožno spoľahlivo vyriešiť. Zdá sa však, že v získanom materiáli sa podstatne výraznejšie prejavujú elementy lužickej kultúry ako prvky typické pre juhovýchodné popolnicové polia. Obyvatelia odkrytej usadlosti(i) sa popri pestovaní obilia venovali pravdepodobne aj chovu ošípaných a na základe fragmentárnych dokladov snád aj tkáčstvu a spracovaniu kovov.

Do vrcholnostredovekého obdobia sa na základe nálezov spoľahlivo zaradil objekt 3 a tiež objekt 14, pre ktorého časové zaradenie svedčia dva vrcholnostredoveké črepy nájdené v spodnej časti výplne objektu. Do rovnakého obdobia je možné datovať aj objekt 2. Funkcia všetkých troch sídliskových jám (obj. 2–3 a 14) je otázná.

Nepočetný, ale pomerne charakteristický keramický materiál pochádzajúci predovšetkým z objektu 3 zodpovedá najlepšie strednému horizontu vrcholnostredovekej keramiky, t. j. obdobiu druhej tretiny 13. až prvej tretiny 14. storočia (Uličný 2013, 114–115). Vzhľadom na niektoré staršie prvky by mohol črepový materiál patriť do staršej fázy uvedeného časového úseku. Časové zaradenie a príslušnosť k odkrytému vrcholnostredovekému osídleniu je pomerne neistá pre bronzovú faléru, keďže podobné ozdoby zdobili konské postroje dlho do novoveku. Objekty by mohli patriť k menšej osade či usadlosti, ktorej existencia pravdepodobne predchádzala vzniku obce Ľubotice. Najstaršia známa zmienka o obci pritom pochádza z roku 1298 (Béres ed. 2008, 171).

Tab. I. Plán plochy archeologického výskumu so zachytenými archeologickými situáciami.

Pl. I. Plan of the excavation site with unearthed features and situations.

Tab. II. A – Pôdorys a rezy objektmi 1 a 1A-D; B – pôdorys a rez objektom 2; C 1–2 – nálezy z povrchovej prospekcie.
Pl. II. A – Ground plan and sections of features No. 1; B – ground plan and section of feature No. 2; C 1–2 – selection of stray finds.

Tab. III. A – Pôdorys a rezy objektom 3; 1–3: výber nálezového materiálu z objektu 3.

Pl. III. A – Ground plan and section of feature No. 3; 1–3 – selection of finds from feature No. 3.

Tab. IV. 1–4 – výber nálezového materiálu z objektu 3; 5–7 – výber nálezového materiálu z objektu 5.

Pl. IV. 1–4 – selection of finds from feature No. 3; 5–7 – selection of finds from feature No. 5.

Tab. V. A – Pôdorys a rez objektom 5; 1–2 – výber nálezového materiálu z objektu 5.

Pl. V. A – Ground plan and section of feature No. 5; 1–2 – selection of finds from feature No. 5.

Tab. VI. A – Pôdorys a rezy objektmi 4A–D; B – pôdorys a rezy objektmi 6A–C.

Pl. VI. A – Ground plan and sections of features No. 4A–D; B – ground plan and sections of features No. 6A–C.

Tab. VII. A – Pôdorys a rez objektom 7; 1–6 – výber nálezového materiálu z objektu 7.

Pl. VII. A – Ground plan and section of feature No. 7; 1–6 – selection of finds from feature No. 7.

Tab. VIII. 1–7 – výběr náleзовého materiálu z objektu 7.

Pl. VIII. 1–7 – selection of finds from feature No. 7.

Tab. IX. 1–4 – výber nálezového materiálu z objektu 7; 5–10 – výber nálezového materiálu z objektu 8.

Pl. IX. 1–4 – selection of finds from feature No. 7. 5–10 – selection of finds from feature No. 8.

Tab. X. A – Pôdorys a rez objektom 8; 1–5 – výber nálezového materiálu z objektu 8.

Pl. X. A – Ground plan and section of feature No. 8; 1–5 – selection of finds from feature No. 8.

Tab. XI. Pôdorys a pokus o interpretáciu koncentrácie kolových jám s objektmi 9A–F, 10A–I, 11A–E a 16A–B.

Pl. XI. Ground plan and possible interpretation of postholes – features No. 9A–F, 10 A–I, 11A–E and 16A–B.

Tab. XII. A – Rez objektmi 9A–F; B – rez objektmi 10A–I; C – rez objektmi 11A–E; D – rez objektmi 16A–B.
Pl. XII. A – Section of features No. 9A–F; B – section of features No. 10A–I; C – section of features No. 11A–E;
 D – section of features No. 16A–B.

Tab. XIII. A – Pôdorys a rezy objektom 12; 1–4 – výber nálezového materiálu z objektu 12.

Pl. XIII. A – Ground plan and sections of feature No. 12; 1–4 – selection of finds from feature No. 12.

Tab. XIV. A – Pôdorys a rezy objektmi 13A–B, 14 a 14A–C; 1 – výber nálezového materiálu z objektu 14.

Pl. XIV. A – Ground plan and sections of features No. 13A–B, 14 and 14A–C; 1 – selection of finds from feature No. 14.

Tab. XV. A – Pôdorys a rez objektom 15; 1–8 – výber nálezového materiálu z objektu 15.

Pl. XV. A – Ground plan and section of feature No. 15; 1–8 – selection of finds from feature No. 15.

Tab. XVI. 1–10 – výběr nálezového materiálu z objektu 15.

Pl. XVI. 1–10 – selection of finds from feature No. 15.

Tab. XVII. 1–6 – výber nálezového materiálu z objektu 15.

Pl. XVII. 1–6 – selection of finds from feature No. 15.

Tab. XVIII. 1 – pohľad z polohy na severnú časť Košickej kotliny s vyznačenými výšinnými lokalitami neskoršej doby bronzovej a staršej doby železnej (trojuholníkom vyznačený priebeh Fintice – Záhradné); 2 – pohľad z juhu na objekt 14 a kolové jamy 14A–C; 3 – pohľad z juhu na objekt 15; 4 – pohľad z východu na objekt 5; 5 – pohľad zo západu na kolové jamy 9 A–F; 6 – pohľad z východu na objekt 3; 7 – pohľad zo západu na objekt 12.

Pl. XVIII. 1 – view from the excavated site on the northern part Košice Basin with hilltop settlements; 2 – view from the south on the feature No. 14 and postholes – features No. 14A–C; 3 – view from the south on the feature No. 15; 4 – view from the east on the feature No. 5; 5 – view from the west on the postholes – features No. 9A–F; 6 – view from the east on the feature No. 3; view from the west on the feature No. 12.

Bibliografia

- Benediková L. – Katkinová J. – Budinský-Krička, V. 2016: Ilava, poloha Porubská dolina. Pohrebisko lužickej kultúry na strednom Považí. Bratislava – Nitra.
- Béres, J. (ed.) 2008: Pramene k dejinám osídlenia Slovenska z konca 5. až z 13. storočia. Zv. 3. Východné Slovensko. Nitra.
- Büchsenschütz, O. 1986: Architektur und Urbanisierung während der Hallstattzeit? In: Török, L. (ed.): Hallstatt Kolloquium Veszprém 1984. Budapest, 23–29, 285–288.
- Budinský-Krička, V. 1965: Doba bronzová a halštatská. In: Sedlák, I. (ed.): Dejiny Prešova 1. Košice, 39–46.
- Budinský-Krička, V. 1977: Nálezy z prieskumu na východnom Slovensku. Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku 1976, 65–76.
- Budinský-Krička, V. – Mirošayová, E. 1992: Terňa-Lysá Stráž – sídlisko z neskorej doby bronzovej a halštatskej. Slovenská archeológia 40, 47–74.
- Demeterová, S. 1986: Počiatky gávskej kultúry na východnom Slovensku. Slovenská archeológia 34, 97–127.
- Gedl, M. 1973: Cmentarzysko halsztackie w Kietrzy, pow. G ubczyce. Wrocław – . Warszawa – Kraków – Gdańsk.
- Hrnčiarová, T. – Miklós L. (ed.) 2002: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava – Banská Bystrica.
- Chytráček, M. – Chvojka, O. – John, J. – Michálek, M. 2009: Halštatský kultovní areál na vrchu Burkovák u Nemějic. Archeologické rozhledy 61, 183–217.
- Kashuba, M. – Levitski, O. 2012: The Hallstatt house-building techniques of the Carpathian-Danube region and the emergence of circular pit-houses in the Early Scythian period in North-West Pontic. In: Blajer, W. (ed.): Peregrationes archaeologicae in Asia et Europa Joanni Chochorowski dedicatae. Kraków, 573–582.
- Kotorová-Jenčová, M. 2010: Severovýchodné Slovensko v dobe popolnicových polí. In: Gancarski, J. (ed.): Transkarpacie kontakty kulturowe. Krosno, 353–389.
- Kotorová-Jenčová, M. 2015: Výšinné sídliská gávskej kultúry v slovenskom hornom Potisí. In: Gancarski, J. – Leszczyński, T. (eds.): Pradziejowe osady obronne w Karpatach. Krosno, 273–293.
- Kotorová-Jenčová, M. 2018: Sídlisko z neskorej doby bronzovej a z doby halštatskej vo Vlači. In: Benediková, L. – Horňák, M. (ed.): Sídla, artefakty a čas... Zborník štúdií o dobe bronzovej a dobe halštatskej k 75. narodeninám Ladislava Veliačika. Nitra – Vrútky, 199–214.
- Kučerová-Giertlová, M. 2003: Výskum na trase diaľnice v Spišskom Štvrtku – Ku Čenčiciam. Východoslovenský pravek 6, 2003, 87–118.
- Kujovský, R. 2015: Keramika lužickej kultúry. In: Furmánek, V. (ed.): Staré Slovensko 4. Doba bronzová. Nitra, 201–210.
- Kuna, M. 2012: Terénní situace a objekty komponenty. In: Kuna, M. – Němcová, A. a kol. (ed.): Výpověď sídlištního odpadu. Nálezy z pozdní doby bronzové v Roztokách a otázky depoziční analýzy archeologického kontextu. Praha, 19–43.
- Mirošayová, E. 1987: Problematika osídlenia východného Slovenska v dobe halštatskej. Slovenská archeológia 35, 107–164.
- Mirošayová, E. 1999: Výšinné hradisko na Kláštorisku-Čertovej sihoti v Letanovciach. Slovenská archeológia 47, 129–152.

- Miroššayová, E. 2015:* Pohrebisko v Ždani v kontexte vývoja severného Potisia v dobe halštatskej. Nitra.
- Miroššayová, E. 2018:* Sídliškové objekty vekerzugskej kultúry v povodí Laborca. *Východoslovenský pravek* 11, 39–73.
- Mitáš, V. 2015a:* Dom a zástavba. In: Furmánek, V. (ed.): *Staré Slovensko 4. Doba bronzová*. Nitra, 259–266.
- Mitáš, V. 2015b:* Keramika kultúrneho komplexu juhovýchodných popolnicových polí. In: Furmánek, V. (ed.): *Staré Slovensko 4. Doba bronzová*. Nitra, 210–223.
- Pástor, J. 1958:* Sídliškový výskum na Somtorskej hore r. 1955. *Slovenská archeológia* 6, 314–346.
- Pavečková, J. – Furmánek, V. 2016:* Demografická analýza kultúr popolnicových polí na Slovensku. *Przegląd Archeologiczny* 64, 97–110.
- Polla, B. 1962:* Stredoveká zaniknutá osada na Spiši (Zalužany). *Archaeologica Slovaca Fontes*, Tomus 4, Bratislava.
- Przybyła, M. 2003:* Uwagi o chronologii ceramiki grupy tarnobrzesckiej. *Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego* 24, 27–52.
- Rákoš, J. – Gašaj, D. – Lamiová-Schmiedlová, M. 2019:* Ján Pástor – Príbehy archeológa z múzea. Košice.
- Szabó, G. 1996:* A Csorva-csoport és a Gáva-kultúra kutatásának problémái néhány Csongrád megyei leletgyűttes alapján (Forschungsprobleme der Csorva-Gruppe und der Gáva-Kultur aufgrund einiger Fundverbände aus dem Komitat Csongrád). *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve*. *Studia Archaeologica*, 9–109.
- Švaňa, K. – Rákoš, J. 2019:* Nové nálezy gávskej kultúry zo Somtorskej hory. *Historica Carpatica* 50, 31–44.
- Uličný, M. 2013:* Vrcholnostredoveká keramika z hradu Šariš. *Východoslovenský pravek* 10, 107–140.
- Viždal, M. 1999:* Praveké a včasnohistorické osídlenie. In: Kol. autorov: *Veľký Šariš – mesto a hrad*. Prešov, 15–29.

Internetové zdroje

Mapový klient ZBGIS Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky: <https://zbgis.skgeodesy.sk-m-kzbgis/sk/zakladna-mapa>.

Summary

The article presents the results of the excavation that took place in village Ľubotice at site Winklerovky in early 2020. The excavation was undertaken in the place of a local communication as part of planned building of a new residential area. During the excavation settlement features dated to the Late Bronze Age, Hallstatt period and High Medieval period were examined. The article is concerned with the analysis of above-mentioned features and archaeological material. Municipality Ľubotice is situated in Prešov District in the northern part of the Košice Basin, west of the River Torysa. Site Winklerowky lies west of the historical core of the municipality on the right bank of Ortášsky potok stream. The altitude of the surveyed area was between 275–291 m a. s. l. The area was descending in the southern direction towards the stream. In total 47 archaeological features were identified and examined (*Pl. I*).

Archaeological material dated to the Late/Final Bronze Age and the Hallstatt period came mostly from the fills of features No. 5, 7, 8, 12 and 15. Pottery sherds constituted the majority of the finds from the period. Pots were the most numerous shape, part of them being decorated with plastic bands (*Pl. X: 4; XIII: 4; XV: 1*) and knobs (*Pl. XVI: 2*). Interestingly, pots with handles were almost absent in comparison with nearby Terňa-Lysá Stráž (*Budinský-Krička – Miroššayová 1992*, tab. V: 8, 20, 22–26). Other numerous represented forms of vessels were dishes and cups. Cups from feature No. 7 closely resemble forms known from Late and Final Bronze Age sites (*Demeterová 1986*, 101, tab.

I: 9; III: 7; Kotorová-Jenčová 2018, tab. III: 19; Miroššayová 1999, tab. VI: 1–3, 8, 10). Dishes with conical or calotte shape were mostly of forms typical for the Late Bronze Age (Szabó 1996, Abb. 14: 1–16; 40: 3–9; 41: 7–9; 42: 1–4) but also appeared during the Hallstatt period (Miroššayová 1987, tab. X: 11). Fragment of a vase found in feature No. 5 with vertical ribs (Pl. IV: 5) can be dated to the Ha B3/Ha C1 based on parallels (Miroššayová 1987, 115–116). Fragments of flat plates (Pl. IX: 1–4, 7–8; XIV: 1) belong to material typical for the Final Bronze Age and the Hallstatt period (e.g. Budinský-Krička – Miroššayová 1992, Tab. VIII: 18–19). Decorated fragments of vessels found in the features No. 7 (Pl. VII: 4), 12 (Pl. XIII: 1) and possibly 8 (Pl. IX: 5) showed the influence of Lusatian culture. Decorated fragment of the vase from the feature No. 7 has good parallels in Lusatian vessels dated to the late Ha A2 and especially Ha B1 (Benediková – Katkinová – Budinský-Krička 2016, 180–182, Obr. 97, 99a–b). Dating of the feature No. 7 to the early stage of the Late Bronze age is seemingly confirmed by the presence of biconical vessel with remnants of resin surface covering (Pl. VIII: 1). In Lusatian culture this shape vanished around the end of the stage Ha A2 (Kujovský 2015, 204) while in Gáva culture it was still in use in the stage Ha B (Demeterová 1986, 105). Apart from pottery, the finds included a fragment of a clay wheel (Pl. X: 1) presumably connected with weaving (Chytráček – Chvojka – John – Michálek 2009, 198, 201), daub (Pl. XV: 5), fragment of what could have been a casting mould or bloomery (Pl. IV: 6) and quern-stones (Pl. IV: 7; V: 2).

Features No. 2, 3 and 14 can be dated to the High Medieval period. Archaeological material was very scarce in features No. 2 and 14. Datable pottery finds were mostly gained from the feature No. 3. It generally consisted of fragments of the pots (Pl. III: 1–3; IV: 1) with forms that are considered typical for the second and final third of the 13th and the beginning of the 14th century (Ulčijny 2013, 109–110). Decoration of the vessels consisted of incised wavy pattern or incised lines, often combined (Pl. III: 1, 3; IV: 2; XIV: 1). All fragments of Medieval pottery were made of coarse material. Small finds were limited to stray find of small rosette-shaped bronze falera (Pl. II: 1). Possible analogy comes from Zalužany (Polla 1962, obr. 111: 5) but this shape had been in use to the Modern Period so it is impossible to link the find with the Medieval settlement activity.

In the study we suggest the possible identification of the function of examined settlement features. Features 5, 7, 8, 12 and 15 post-holes – features No. 1A–C, 4A–D, 6A–C, 9A–F, 10A–I, 11A–E, 13A–B, 14A–C, 16A–B were dated to the Late/Final Bronze Age and the Hallstatt period. In the case of post-holes 14A–C dating is questionable and they might possibly belong to the Medieval settlement.

Post-holes 9A–F, 10A–I, 11A–E, 13A–B, 14A–C, 16A–B created a concentration that was identified as remnants of at least one structure, possibly two (Pl. XI). In that case structure 1 covered area of approximately 70 m². Houses with post-hole foundations are known from various Late Bronze Age sites for example from Vítkovce. It should be noted that on that particular site houses with such construction were much smaller with their dimensions approximately 4,8 × 3 m a 3,5 × 6 m (Mláš 2015a, 262). This might indicate that in Ľubotice post-holes actually belonged to several structures. Still there are much larger houses with post-hole construction known from Hallstatt period (Büchschütz 1986, 26, 285–288).

Feature No. 5 (Pl. V: A) was identified as part of a half-dugout dwelling, possibly with a productional function (compare Kuna 2012, 28–30, obr. 16A–C, E). The shallow parts of dwelling, including the fireplace, were presumably destroyed by erosion.

Proportions of feature No. 15 (Pl. XV: A) are comparable to dugout dwellings known from Somotorská hora (Pástor 1958, 315–322, 324). Yet the lack of a fireplace makes the identification problematic and the feature might have actually served productional purposes similarly as feature No. 12 (Pl. XIII: A). Features No. 7 (Pl. VII: A) and No. 8 (Pl. VIII: A) were identified as storage pits (Kuna 2012, 30).

The function of Medieval features was not reliably identified. Partially excavated feature No. 3 (Pl. III: A) can be seen dugout yet again the lack of fireplace make this identification problematic. Productional use might be considered, similarly to the feature No. 14 (Pl. XIV: A). In the case of feature No. 2 (Pl. II: B) with irregular ground plan it is possible to identify it as a small clay pit.

Feature No. 1 with adjacent post-holes and furrow (Feats. 1A–D) were localized in the northern part of the excavated area (Pl. II: A). Due to the lack of archaeological material dating of these features could not be estimated. Feature No. 1 was identified as serving productional purposes. Based on the concentration of slag in its vicinity it

might be connected with metallurgy of iron. The post-holes and furrow might have formed some shelter against wind and/or rain.

The Late Bronze Age and the Hallstatt period at the site were divided into two stages. The features situated in the central part of the surveyed area belonged to the older stage that was dated to the Ha B1–Ha B3/Ha C1 based on the archaeological material. The archaeological material from feature No. 7 is typologically the oldest while the finds from features No. 5 and 8 might belong to the younger phase of the proposed dating. Based on the dating of the pottery, feature No. 15 excavated in the southern part of the examined area belonged to the late phase of Ha C or possibly even Ha D. Overall situation gives impression of several subsequent dwellings with some adjacent settlement features used for production and storage during Ha B1–Ha B3/Ha C1. Based on the finds there might have been a hiatus before resettlement of the site in the late Ha C/Ha D. This question might be only solved by further excavations and proper analysis of finds. Agriculture was probably the main occupation of inhabitants. Osteological finds were not analysed but pig teeth were identified amongst the remnants of animals thus pork is attested as being part of meat component. Finds point at weaving and metallurgy being practiced at least sporadically. As for High Medieval features, those were identified as being part of the 13th century settlement that probably preceded the existence of Eubotice which is first time attested in 1298 (*Béres 2008*, 171).